

Kissan korvasairaudet

Kirsti Schildt, ELL, DipECVD, Aures iho- ja korvaeläinlääkärit

Korvan rakenteet

Ulkokorva koostuu korvalehdestä ja korvakäytävästä, joka päättyy tärykalvoon. Korvakäytävän seinämässä on rustoa ja seinämän sisäpintaa peittää iho, jossa on korvarauhasia, jotka osallistuvat korvavahan tuotantoon. Vahan tehtävä on suojata korvakäytävää mm tulehduksilta. Korvan oma kuljetusmekanismi kuljettaa vahan ulos korvasta.

Tärykalvon toisella puolella on ilmantäyteinen välikorva, jonka jakaa kahteen osastoon luinen väliseinä. Välikorvasta nenänieluun johtaa korvatorvi. Välikorvan yläpuolella, luisten rakenteiden suojassa, on sisäkorva, jossa sijaitsee tasapaino- ja kuuloelimet.

Ulkokorvantulehdus

Korvatulehdus ei ole erillinen sairaus, vaan sille löytyy aina ensisijainen eli primaarisyy. Taustasy on tunnistettava, jotta voidaan valita oikea hoito. Pelkästään korvalehteen rajoittuvia sairauksia nähdään harvoin. Korvalehden kärki on altis paleltumiselle ja auringon UV-säteiden aiheuttamille vaurioille. Jälkimmäinen erityisesti kissoilla, joilla on valkoiset korvat. Korvalehdessä voidaan nähdä rakkuloita ja rupia autoimmuunisairaudesta, erityisesti pemfigus foliaceuksen, seurauksena. Ihomuutoksia on tässä sairaudessa myös muualla, kuten kuonossa. Tartunnallisista sairauksista sieni-infektiota voidaan tavata korvalehdissä.

Synnynnäinen ulkokorvan ahtaus on korvatulehdukselle altistava tekijä.

Korvapunkki on tavallisin syy kissan ulkokorvatulehdukseen.

Korvakäytävän tulehduksen tunnistaa kissalla kutinasta, hajusta, eritteestä tai punoituksesta. Kutinan seurauksena kissa raapii korviaan tai ravistelee päätään. Korva voi olla arka ja tutkiminen siksi epämieluisaa kissalle. Korvakäytävän

tulehduksen taustasyyt jaotellaan ensisijaisiin, toissijaisiin, altistaviin ja ylläpitäviin tekijöihin. Altistavat tekijät ovat korvakäytävässä ennen korvatulehdusta, ja ne lisäävät korvatulehduksen riskiä. Esimerkiksi American curl- ja Scottish fold-rotuisten kissojen ahdas korvakäytävä altistaa tulehdukselle. Myös me ihmiset voimme altistaa kissan korvatulehdukselle liiallisella puhdistamisella tai traumaattisella korvien käsittelyllä.

Tavallisin ensisijainen syy ulkokorvantulehdukselle kissalla on korvapunkkitartunta. Kissan atooppinen iho-oireyhtymä (suositeltu nimitys ympäristöallergiasta eli atopiasta kärsivän kissan ihosairaudelle) ja ruoka-aineallergia voivat aiheuttaa korvatulehdusta. Atooppinen iho-oireyhtymä aiheuttaa korvatulehdusta joka viidennelle kissalle tutkimuksen mukaan. Jopa joka toisella ruoka-aineallergisella kissalla on korvatulehduksia, mutta yleisyyden arvioita vaikeuttaa ruoka-aineallergiadiagnostiikan hankaluus kissoilla. Muita ensisijaisia syitä ovat korvakäytävän polyypit, vierasesineet ja kystadenomatoosi (korvarauhasten rakkulainen laajentuminen).

Korvakäytävän polyyppi tai kasvain voi olla taustasyypitkittyneeseen tulehdukseen.

Hyttysliherkkyyttä tavataan kesäaikaan ulkoilevilla kissoilla.

Kystadenomatoosissa korvakäytävään syntyy tummia pallukoita.

Mikrobit, eli bakteerit ja hiiva, ovat korvatulehduksen toissijaiset syyt. Mikrobit eivät itsenäisesti aiheuta tulehdusta, mutta viihtyvät ja lisääntyvät korvassa, jossa on tulehdusta esimerkiksi korvapunkkitartunnan tai atooppisen ihosairauden

seurauksena. Mikrobit pahentavat osaltaan oireita ja voivat johtaa märkäiseen, kivuliaaseen tulehdukseen.

Ylläpitävät tekijät ovat korvatulehduksen aiheuttamia rakenteellisia ja fysiologisia muutoksia korvakäytävässä, ja estävät korvan paranemista. Ulkokorvan tulehdus voi johtaa tärykalvon rikkoutumiseen ja tulehduksen siirtymiseen välikorvaan, joka vaikeuttaa paranemista. Ulkokorvan tulehduksen tutkiminen sisältää yleistutkimuksen lisäksi otoskopian eli korvakäytävän tähystämisen ja näytteenoton korvasta.

Ulkokorvantulehduksen hoito kissalla riippuu tietenkin taustasyystä. Hoito on erilainen, jos tulehduksen syy on korvapunkkitartunta, atooppinen iho-oireyhtymä tai polyyppi. Korvapunkit häädetään loislääkkeellä ja polyyppi tulee poistaa anestesiassa. Korvapunkki aiheuttaa 50-80 % kissojen ulkokorvatulehduksista, ja alttiina ovat erityisesti ulkoilevat kissat. Korvapunkit tarttuvat helposti kissalta toiselle. Oireena on kahvinporomainen erite ja eriateinen kutina. Korvapunkit harhautuvat harvoin korvakäytävän ulkopuolelle.

Atooppisessa iho-oireyhtymä on yleensä elinikäinen sairaus. Alkuun tulee hoitaa kutinaa tai kipua aiheuttava korvatulehdus sopivalla paikallishoidolla. Korvan puhdistaminen on yleensä tarpeen hoidon alussa. Osa kissoista ei suostu korvan paikallishoitoon, mikä heikentää paranemismahdollisuuksia. Paikallishoidon voi joissakin tapauksissa korvata suun kautta annettavalla lääkityksellä. Atopian hoidossa valitaan pitkäaikaishoitoon sopiva lääkitys, jolla estetään korvatulehduksen uusiminen. Ruoka-aineallergiassa hoitona on oireita aiheuttavan ruoka-aineen välttäminen.

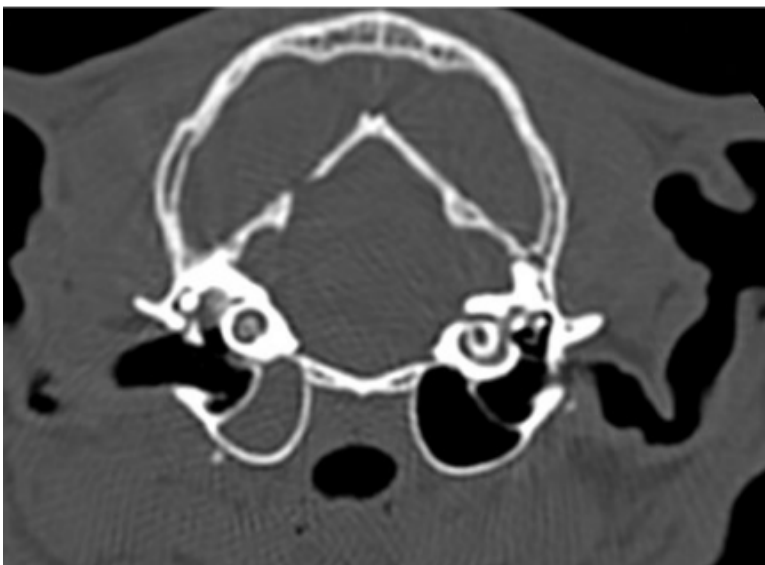
Kissan korvien hoidossa on huomioitava ototoksisuuden mahdollisuus, eli lääkkeiden tai puhdisteiden aiheuttama vaurio kuuloelimiin. Korvan kasvaimet ovat tavallisimmin korvarauhasista peräisin. Vanhemmilla kissoilla korvan kasvaimet ovat usein pahanlaatuisia. Kasvainsairautta tulee epäillä, jos vanhemmalla kissalla todetaan toispuoleinen huonosti hoitoon vastaava korvatulehdus. Polyypit ovat hyvänlaatuisia uudismuodostumia, jotka tavallisimmin ovat lähtöisin välikorvasta, mutta voivat rajoittua korvakäytävään. Varrellisina välikorvan polyypit voivat tunkeutua korvakäytävään tai korvatorven kautta nenänieluun. Oireet riippuvat polyypin sijainnista, eli vaihtelevat ulkokorvantulehduksesta neurologisiin tai ylähengitystieoireisiin. Syy polyyppien syntyyn on epäselvä, mutta arvellaan osan syntyvän tulehduksen seurauksena.

Välikorvan tulehdus

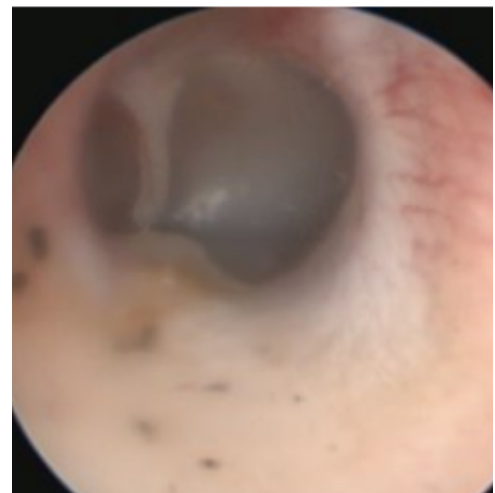
Välikorvan tulehdus on kissalla yleisempi kuin ollaan aiemmin tiedetty. Erilaisten kuvantamismenetelmien yleistyessä ollaan havaittu monella oireettomalla kissalla välikorvan tulehdus. Miriam Shanamanin tutkimuksessa oli 101 muusta kuin korvasairauden vuoksi tietokonetomografialla kuvattua kissaa. Näistä kolmanneksella oli välikorvissa löydöksiä. Kissa on taitava peittämään sairauden oireita, emmekä tiedä minkälaisia oireita välikorvan tulehdus voi kissalla aiheuttaa.

Huolestuttavaa on tietenkin mahdollisuus, että monella kissalla voi olla kipua, jota emme tunnista. Välikorvan tulehdus voi kissalla olla seurausta pitkittyneestä ulkokorvantulehduksesta tärykalvovaurion kautta. Tavallisempaa on kuitenkin ylähengitystieinfektion aiheuttajabakteerien siirtyminen korvatorven kautta välikorvaan. Korvatorven tehtävä on tasata painetta välikorvassa ja kuljettaa siellä syntyvä lima nenänieluun. Korvatorven toimintahäiriö voi sen sijaan johtaa eritteiden nousemiseen nenänielusta korvaan.

Välikorvan tulehduksen oireet ovat vaihtelevat ja usein vaikeat tunnistaa. Kissalla voi olla kipua tai kuulon alenemaa. Sillä voi olla pää vinossa tai neurologisia oireita. Korvasta voi tulla eritettä tai ulkokorva voi olla normaali. Välikorvan tulehduksen diagnostiikka sisältää tavanomaisen yleis- ja korvatutkimuksen lisäksi kuvantamisen. Otoskoopilla ei voi nähdä välikorvaan, ellei tärykalvossa ole vauriota. Kuvantamiseen käytetään kartiokeilatietokonetomografiaa, tietokonetomografiaa tai magneettikuvausta. Kuvantaminen edellyttää rauhoitusta tai nukutusta. Jos todetaan välikorvissa sisältöä, on näytteenotto tarpeen. Myringotomialla eli tärykalvoon tehdyn reiän kautta voidaan ottaa näytteet ja välikorva voidaan huuhdella. Molempien välikorvan osastojen huuhtelu edellyttää väliseinämaan tehtävää reikää. Löydösten perusteella valitaan lääkehoito. Mikäli todetaan kasvain tai polyyppi, on näiden poisto eri menetelmin tarpeen. Pitkittänyt tulehdus tai kasvainsairaus voi edellyttää leikkaushoitoa. Ventraalisessa bulla osteotomiassa välikorvaan mennään alaosan seinämän kautta. Korvarakenteiden laajempi poistoleikkaus on joissakin tilanteissa ainoa parantava hoito.

Kuvantamisella voidaan tutkia kissan välikorvat.

Terveessä korvassa on vain vähän eritettä ja läpikuultava tärykalvo.

Yhteenveto

Kissan korvasairauden aiheuttajat voivat olla erilaiset ja vaihtelevat. Syy tulehdukseen on tunnistettava, jotta voidaan valita oikea hoito. Erityisesti pitkittänyt huonosti hoitoon vastaava tai toistuva korvatulehdus edellyttää huolellista diagnostiikkaa, sillä varsin usein taustalla on välikorvantulehdus, polyyppi tai kasvainsairaus. Kissan kyky peittää kipuoireita herättää huolta.